Raadsvoorstel

Gemeente Bergeijk

Raadsvergadering d.d.	:	26 januari 2023
Afdeling	:	Beleid en Ontwikkeling
Portefeuillehouder	:	Wethouder S.C.A. Luijten
Onderwerp	:	De Groene zone isoleren
Betreffend onderdeel programmabegroting	:	Taakveld 7 "Volksgezondheid en milieu"

Samenvatting
De energietransitie in Bergeijk richt zich op energiebesparing in de gebouwde omgeving en opwekking van hernieuwbare elektriciteit. Ieder jaar stellen we hiervoor het uitvoeringsprogramma BErgeijkENERGY op. November jongstleden heeft de Raad ingestemd met het uitvoeringsprogramma BErgeijkENERGY 2023. Eén van de 28 opgenomen projecten hierin is het: “Ontzorgingsproject Isoleren”. Samen met de andere gemeenten uit de MRE regio gaan we in 2023 met dit project van start onder de naam De Groene Zone Isoleren. Het project is er op gericht om inwoners te ontzorgen bij het isoleren van hun woning.

Inleiding
In het uitvoeringsprogramma BErgeijkENERGY wordt jaarlijks aangegeven welke projecten Bergeijk uitvoert om de energietransitie aan te pakken. Eén van de aandachtsgebieden is de aanpak van de gebouwde omgeving. Het isoleren van woningen is hierin cruciaal. Meerdere projecten uit BErgeijkENERGY zijn hierop gericht.
November jongstleden heeft de raad ingestemd met het uitvoeringsprogramma BErgeijkENERGY 2023. Eén van de 28 opgenomen projecten hierin is het: “Ontzorgingsproject Isoleren”. Samen met de andere gemeenten uit de MRE regio gaan we in 2023 met dit project van start onder de naam De Groene Zone Isoleren (DGZ-I). Een project dat er op gericht is om inwoners te ontzorgen bij het isoleren van hun woning.
Iedere deelnemende MRE gemeente legt hun raad hetzelfde raadsvoorstel voor ter goedkeuring.
Echter in Bergeijk zijn er een aantal adviespunten uitgehaald omdat het deelnemen aan de Groene Zone isoleren en de daarbij behorende de dekking is al opgenomen in het uitvoeringsprogramma BErgeijkENERGY 2023, welke u als raad heeft goed gekeurd.
Aanvullend dient onderstaande besluit genomen te worden. Dit is nodig omdat juridisch in iedere deelnemende gemeente geregeld moet zijn dat de uit het projectplan voortvloeiende en daarmee samenhangende activiteiten tot de publieke taak van de gemeente Bergeijk te rekenen zijn.
We hebben ervoor gekozen om het raadsvoorstel zoals het in veel andere MRE-gemeenten wordt voorgelegd integraal over te nemen. Dit betekent dat niet alle argumenten direct verband houden met het onderstaande advies.

Advies

1. De uit het projectplan de Groene Zone Isoleren (DGZ-I)voortvloeiende en daarmee samenhangende activiteiten tot de publieke taak van de gemeente Bergeijk te rekenen.

Beoogd effect
Met de deelname aan de Groene Zone Isoleren willen we bereiken dat meer inwoners aan de slag gaan met het isoleren van hun woning. De afspraak in het Nationale Klimaatakkoord is dat in 2030 de eerste 1,5 miljoen bestaande koopwoningen geïsoleerd zijn. Het streven is om met

DGZ-I, 30 procent van deze doelstelling, in de deelnemende gemeenten te realiseren. Voor Bergeijk betekent dat in de periode 2023-2027 van dit project inzetten op een deelname van 277 woningen en in de 2e periode van 2027-2030 wederom op 277 woningen. In totaal zijn dat 554 deelnemende woningen in 2030.

Argumenten

1.1 Algemeen belang om verduurzaming te versnellen met DGZ-I

Op basis van de huidige (snelheid van) ontwikkelingen wordt de doelstelling om voor 2030 de eerste 1,5 miljoen bestaande koopwoningen te isoleren niet gehaald als we dit volledig aan de markt overlaten. Het is daarmee nodig dat we als gemeente hier stappen in zetten. Uit onderzoek van De Nederlandsche Bank blijkt bovendien dat zo'n 20 procent van de woningeigenaren financiële ondersteuning nodig heeft voor het verduurzamen van hun woning. Het is daarom in het algemeen belang om als gemeenten hierop in te springen en een versnelling teweeg te brengen.

1.2 Juridische onderbouwing te regelen

De inwoner sluit een contract met de gemeente bij deelname aan de Groene zone Isoleren. Hiervoor moet juridisch goed geregeld worden dat de uit het projectplan voortvloeiende en daarmee samenhangende activiteiten tot de publieke taak van de gemeente Bergeijk te rekenen zijn.

1.3 Gemeente Bergeijk zet met dit project belangrijke stappen in de realisatie van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord, de RES en het eigen gemeentelijke duurzaamheidsbeleid.

Het isoleren van woningen is de eerste stap in het klaar-voor-aardgasvrij maken van woningen. De gemeente faciliteert met dit isolatieproject de inwoners om een bijdrage te leveren aan het verminderen van het aardgasgebruik.
De afspraak in het Klimaatakkoord is dat in 2050 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af zijn. Om dit te realiseren moet er flink wat gebeuren. Als eerste stap worden tot 2030 de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen geïsoleerd. Het streven is om met DGZ-I, 30 procent van deze doelstelling, in de deelnemende gemeenten te realiseren. De focus van dit project ligt op oudere woningen (van voor 1990) omdat hier de meeste winst, qua isolatie, te behalen valt.

1.4 De gemeente ontzorgt woningeigenaren van het begin tot het einde van het project.

De succesfactor van het project is dat de particuliere woningeigenaren (met uitzondering van VVE's) geheel ontzorgd worden.
Veel particuliere woningeigenaren geven aan dat zij willen investeren in het isoleren van hun huis. Maar zij stuiten op een aantal drempels waarvan het uitzoekwerk, de administratieve handelingen, de financiën en het zelf organiseren van het onderhoud de belangrijkste zijn. Deze bezwaren worden in het project weggenomen: de woningeigenaar wordt volledig ontzorgd. De gemeente ontzorgt de bewoner door op te treden als contractpartner.

Er wordt gebruik gemaakt van de ervaringen die zijn opgedaan bij het Groene Zone project Zonnepanelen.

1.5 Woningeigenaren ervaren voordeel aan dit project doordat hun energieverbruik minder wordt en hun wooncomfort groter.

Het energiegebruik van een woning daalt door isolatie en daarmee ook de energierekening. Ook is de temperatuur aangenamer in een geïsoleerde woning.

1.6 Ook inwoners met energiearmoede en beperkte mogelijkheden voor verduurzaming woning krijgen de mogelijkheid voor deelname.

Alle particuliere woningeigenaren kunnen deelnemen aan De Groene Zone Isoleren (DGZ-I) en worden bij gestaan in het isoleren van hun woning is. Dit geldt ook voor inwoners met een beperkt budget. Ook zij krijgen de kans om hun woning te isoleren.
Naast de ontzorging in de uitvoering kunnen inwoners die eigenlijk niet aan een lening kunnen komen toch deelnemen omdat de aan het project gekoppeld **Nationaal Warmtefonds** mogelijkheden biedt.

Na de plaatsing van de isolatiemaatregelen zullen zij gaan besparen op hun energieverbruik en minder gaan betalen aan de energierekening.

1.7 De gemeente wordt ontzorgd bij de uitvoering van dit project in MRE verband.

Een ambtelijke projectgroep (Waalre, Deurne, Best en Son- en Breugel) heeft dit project opgezet en uitgedacht. De 21 gemeenten in de regio krijgen van deze projectgroep de beschikking over alle benodigde documenten (projectplan, Q&A ter ondersteuning van de portefeuillehouder, risicodocument, krediet, aanbestedingsdocumenten, communicatiemiddelen, etc.).
Daarnaast is in dit project geregeld dat de serviceprovider alle administratieve en uitvoeringstaken op zich neemt. Dit geldt voor het uitvoeren van de isolatiemaatregelen en de maandelijkse facturering. Ook financieel wordt de gemeente ontzorgd. Deelnemers kunnen indien gewenst een lening afsluiten bij het Nationaal Warmtefonds. Ook worden ze geholpen bij het aanvragen van subsidie. Wat betreft de lening en de administratie ervan wordt de gemeente ontzorgd.

1.8 Het project levert een bijdrage aan het verminderen van het aardgasgebruik – isoleren is een stap in de verduurzaming van de gemeente Bergeijk.

De Groene Zone Zonnepanelen heeft er in de deelnemende gemeenten toe geleid dat er veel nieuwe zonnepanelen zijn geïnstalleerd. Een “spin-off” effect was ook te zien. Vanuit het project werd er namelijk veel gecommuniceerd over zonnepanelen. Dit heeft duidelijk een stimulerende werking gehad. Voor iedere woning die via het project zonnepanelen had geplaatst, bleek er daarnaast ook door een ander installatiebedrijf een woning te zijn voorzien van zonnepanelen. Daarom is te verwachten dat DGZ-I zal leiden tot een daling van het aardgasgebruik, zowel direct als door een “spin-off” effect.

1.9 Het project stimuleert het bedrijfsleven en de werkgelegenheid in regio Zuidoost-Brabant. De voorkeur gaat uit dat in dit project de woningscan, uitvoering van de werkzaamheden en het klantcontact gedaan wordt door regionale/lokale bedrijven.

De omvang van dit project (ongeveer €64 miljoen voor de regiogemeenten gezamenlijk) is dusdanig groot dat het wettelijk verplicht is om een Europese aanbesteding te houden voor de selectie van het bedrijf. Het is dus niet mogelijk om zomaar een lokaal MKB bedrijf te kiezen. Bij de aanbesteding zal echter lokale onderaanneming als plus worden meegenomen. Wel worden werkzaamheden als administratie en controle lokaal weggelegd. Daarnaast zorgt het project ook via de spin-off voor extra kansen voor het lokale bedrijfsleven. **(**DGZ-I kan ook een stimulans zijn voor het bedrijfsleven om te innoveren op het gebied van isolatiemaatregelen).

1.10 Het energieadvies maakt DGZ-I onderscheidend voor andere projecten.

DGZ-I zal energieadviezen van hoge kwaliteit afleveren. Na een brede scan van de hele woning wordt een volledig rapport opgeleverd met een begrijpelijk en beknopt advies. De adviseur neemt in het advies ook maatregelen mee die we niet binnen dit project leveren. De kwaliteit van de adviseur en het energieadvies zijn belangrijk. Hier wordt de nodige aandacht aan besteed bij de uitvraag.

1.11 De kwaliteit van de uitvoering is ook een onderscheidende factor.

DGZ-I zal isolatiemaatregelen van hoge kwaliteit afleveren, omdat anders de energiebesparing minder is dan verwacht en er secundaire problemen kunnen ontstaan (bijvoorbeeld met vocht). Dit gaat ten koste van de totale gerealiseerde energiebesparing, evenals de beeldvorming omtrent het project het imago van de deelnemende gemeenten. Dit wordt geborgd door goede afspraken te maken met de aanbesteder, over bijvoorbeeld de garantie van kosteloos vervangen bij kwaliteitsproblemen en door het uitvoeren van controles of de isolatiemaatregelen kwalitatief goed zijn aangebracht.

Kanttekeningen

1.1 Kwaliteit van energieadvies is cruciaal

De woning van de inwoner wordt volledig doorgelicht en voorzien van maatwerk advies voor energiebesparing. De kwaliteit van dit advies is een cruciale factor voor zowel de effectiviteit van het gehele traject, alsmede de beeldvorming hierover en daarmee het imago van de gemeente. Dit risico kan beperkt worden door hier extra aandacht aan te geven in de aanbesteding hiervoor, zowel in het opstellen van de aanbesteding als in de selectiecriteria voor de serviceprovider. In alle onderdelen behorende bij de aanbesteding (zoals de aanbestedingsleidraad, gunning, overeenkomsten en procesbeschrijvingen) dient de kwaliteit van het energieadvies goed geborgd te worden.

1.2 De kwaliteit van de uitvoering is cruciaal

Naast een goed advies is ook een goede uitvoering van de geadviseerde maatregelen van cruciaal belang. Als dit niet voldoende geborgd is, kan de energiebesparing tegenvallen. Bovendien kunnen secundaire problemen ontstaan, zoals vochtproblemen. Dit gaat ten koste van de totale gerealiseerde energiebesparing, evenals de beeldvorming omtrent het project en het imago van de deelnemende gemeenten. Dit kan geborgd worden door goede afspraken te maken met de aanbesteder, over bijvoorbeeld de garantie van kosteloos vervangen bij kwaliteitsproblemen.

1.3 Het vinden van een goede marktpartij

Bij een aanbesteding van dergelijk omvang, kan het lastig zijn om een (goede) marktpartij te vinden. Dit kan deels voorkomen worden door in de aanbesteding goed te kijken naar punten waar vrijheid in de invulling van de opdracht kan worden toegestaan (zonder af te doen aan de kwaliteit) en/of de aanbesteding op onderdelen (bijvoorbeeld in de uitvoering) in percelen op te delen.

1.4 Het risico van faillissement van de serviceprovider

Deze kan worden beheerst via contractuele afspraken vooraf en via een opslag op de rentevergoeding ter dekking van de bedrijfsvoeringskosten van de serviceprovider;

1.5 Ontwikkeling energieprijs en (fiscale) overheidsmaatregelen beïnvloeden kosten en terugverdientijd

Het beheersen van risico's op de ontwikkeling van energieprijs en (fiscale) overheidsmaatregelen is niet mogelijk omdat dit buiten onze invloedsfeer ligt. De stelling dat na de plaatsing van de isolatiemaatregelen de bewoner minder gaat betalen aan de energierekening lopen daarmee risico. Getoetst is daarom aan de actuele marktsituatie en tarieven.

1.6 Gedrag bewoner beïnvloeden kosten en terugverdientijd

Het gedrag van de bewoner kan effect hebben op de terugverdientijd van de genomen maatregelen. De stelling dat na de plaatsing van de isolatiemaatregelen de bewoner minder gaat betalen aan de energierekening lopen daarmee risico. In onze andere projecten binnen het programma BErgeijkENERGY proberen we inwoners zoveel mogelijk te adviseren in hun energiegedrag.

1.7 Meer dan 277 deelnemende woningen
In principe geldt dat wie zich als eerste aanmeldt voor dit traject, het eerste wordt geholpen. Maar in de communicatie gaan we ons in eerste instantie richten op de woningen met vooral de labels D t/m G. Mocht het voorkomen dat de belangstelling groter is dan het aantal woningen dat bij de aanbesteding is opgegeven (277), dan gaan we dit met de regio en opdrachtnemer opnemen en gaan we extra aanbod inkopen.

1.8 Minder dan 277 deelnememende woningen
Voor aanbesteding van de 1e tranche (2023-2027) wordt uitgegaan van 277 deelnemende woningen in Bergeijk. Mocht blijken dat er weinig belangstelling is, dan kan besloten worden om niet aan een volgende aanbesteding voor de 2e tranche (2027-2030) mee te doen.

Financiën

Het voorstel leidt niet tot een begrotingswijziging.

De kosten voor de energieadviezen worden door de gemeente gedragen. Bij de raming van het benodigde maximale investeringsvolume is uitgegaan van het aantal woningen dat is opgenomen in het projectplan (zie bijlage). Voor de gemeente Bergeijk betekent dat bij deelname aan de 1e tranche (2023-2027) van ca.277 woningeigenaren dat het gaat over een totaal van €110.800.

Deze kosten zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma BErgeijk ENERGY 2023 onder de posten 1.10 Energiearmoede en 1.11 ontzorgingsproject isoleren (zie bijlage uitvoeringsprogramma BErgeijkENERGY 2023).

Een groot deel van de post 1.10 Energiearmoede gaat in BErgeijkENERGY naar de huurwoningen. Het resterende deel kan gebruikt worden voor De Groene Zone Isoleren.

Maatschappelijk verantwoord inkopen

Duurzaamheid:
Het project is gericht op het aanbrengen van isolerende maatregelen om het energieverbruik om laag te brengen en dus minder CO2 uit te stoten.

In het advies over energiebesparende maatregelen zal de adviseur inspecteren of er gebouwgebonden soorten aanwezig zijn. Bij na-isolerende maatregelen kunnen nestplaatsen van vogel- en vleermuissoorten worden verstoord. Zij worden via de Wet natuurbescherming beschermd, wat betekent dat verblijfplaatsen van alle soorten vleermuizen en nestplaatsen van vogels beschermd en/of verplaatst dienen te worden. De adviseur neemt dit mee in de planning en het advies.

Lokale MKB:
Zoals gezegd bij punt 1.9 is het streven van het project om het bedrijfsleven en de werkgelegenheid in regio Zuidoost-Brabant te stimuleren. De voorkeur gaat uit dat in dit project regionale/lokale bedrijven participeren. Bij de aanbesteding zal als plus worden meegenomen dat er gewerkt wordt met lokale onderaanneming. De werkzaamheden als administratie en controle wordt lokaal weggelegd. Daarnaast zorgt het project ook via de spin-off voor extra kansen voor het lokale bedrijfsleven. (DGZ-I kan ook een stimulans zijn voor het bedrijfsleven om te innoveren op het gebied van isolatiemaatregelen).

Lokale energie coöperaties worden betrokken bij dit project. Ze kunnen het project onder de aandacht brengen. Ook kunnen ze deelnemers wijzen op andere duurzaamheidsmaatregelen zoals warmtepompen.

Communicatie
Een goede marketing- en communicatiestrategie is nodig voor DGZ-I.

De primaire doelgroep in dit project is de particuliere woningeigenaren die ontzorgd willen worden in het isolatie proces en/of niet in staat zijn om isolerende maatregelen zelf te financieren.

De communicatie zal inspelen op verschillende motivaties van woningeigenaren: klimaat & milieu, toekomstige generatie, kostenbesparing, stijging woningwaarde, toename wooncomfort en verminderen afhankelijkheid van landen als Rusland. Om de boodschap bij inwoners over te brengen zetten we verschillende communicatiemiddelen in. Denk aan: social media, persberichten in huis-aan-huisbladen, flyers, het organiseren van informatieavonden, aansluiten bij bestaande evenementen, het inzetten van ambassadeurs.

Hiermee wordt een stap gezet om te voldoen aan de motie Uitvoeringsprogramma BErgeijkENERGY 2023, 24 november 2022 van de raad, om in de communicatie meer nadruk te leggen op het isoleren van woningen en gebouwen.

Uitvoering
De Groene Zone Isoleren loopt na de vaststelling door de gemeenteraden door tot en met 2030. We monitoren jaarlijks de voortgang en beoordelen of doorgang, uitbreiding of tussentijdse beëindiging van het project gewenst is. De opdracht voor het (integraal) advies en de isolatiemaatregelen, die we binnen dit project aanbesteden, is in twee aanbestedingsperioden. Bij de start van de aanbestedingsprocedure bepalen we de gewenste doorlooptijd van deze opdracht.
Voor de exacte planning, zie het projectplan dat als bijlage aan dit raadsvoorstel is toegevoegd.

Dit project wordt zowel regionaal als lokaal geëvalueerd. De uitkomsten hiervan worden onder meer via de reguliere planning- en controlcyclus met de raad gedeeld.

Bijlagen
- 1. Projectplan De Groene Zone Isoleren
- 2. Raadsbesluit De Groene Zone Isoleren
- 3. BErgeijkENERGY evaluatie 2022 en uitvoeringsprogramma 2023

Advies Raadscommissie
De commissie GZ heeft in haar vergadering d.d. 10 januari 2023 geadviseerd om het stuk door te geleiden naar de raadsvergadering van 26 januari 2023 als bespreekstuk.

Burgemeester en wethouders van Bergeijk,

J.J. van der Windt	A. Callewaert – de Groot
Gemeentesecretaris ad interim	Burgemeester